

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1226

מסכת נדרים כ"ו-ל"ב ♦ כלים ג', א' - ג', ד'

בס"ד, כ"ו חשון תשפ"ג

השבוע בגליון

- ♦ הקדשה לעוד שלושים יום
- ♦ כיסוי הראש לקטנים
- ♦ כיסוי הראש - צניעות

- ♦ חוזה "בלי אסמכתא" - מה פשר הדבר?
- ♦ התחייבות ממון שאינה קשורה לחוזה
- ♦ למי שייך החלק שהתוסף בחפץ שנמכר?

בשורה לקוראי הגליון!
ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

התורה - המזון הרוחני של האדם

בכל יום אומרים אנו בתפילת ערבית "כי הם חיינו". התורה היא אור החיים, והיא מהווה את עצם מהות חיינו של היהודי. אף אם יקיים האדם את כל מצוות התורה לא די לו בזאת לקיומו הרוחני, אלא זקוק הוא עדיין להגות בתורה כדי לשמור על חיינו הרוחניים. דבר זה ניתן ללמוד מהמעשה שלפנינו:

הקהל לא האמין למראה עיניו. זה למעלה מעשרים שעות עומד לו אדם זה על רגליו ואינו מרפה מתחנונו. נדמה שמרגע לרגע כוחו מתגבר, ותפילותיו בוקעות מליבו בקול רם וחזק אף יותר מהשעה שהתחיל.

הוא לא היה מוכר לאיש, מעולם לא ראו אותו בעיירה ירוסלב ולא היה אדם שידע מאין הוא בא. עם כניסת היום הקדוש הוא הגיע לבית הכנסת, אפוף אימה ויראה מפחד ה' ומהדר אוננו, ועד מהרה מצאורו עובר לפני התיבה בתפילת "כל נדרי". לאיש לא היה זמן לברר אם הגבאי שלחו להתפלל או שמא ניגש אל התיבה מעצמו, מאחר שהכל הלכו שבי אחר קולו הערב שהשתפך כצלילים ערבים "על דעת המקום ועל דעת הקהל". קדושה נסוכה בקולו החזק כקול ארי שואג, ומתחטא כקולו של תינוק בן יומו. הקהל התעורר בעצמה, וכשסיימו את תפילת כל נדרי לא נטש בעל התפילה את מקומו לפני התיבה, והמשיך להתפלל ערבית כשכל הציבור חשים בקדושה עילאית המתפשטת בחלל בית הכנסת.

אחר תפילת ערבית חשבו כולם כי ההלך הנסתר יעזוב את מקומו לפני העמוד וישב לנוח, אך להפתעתם אין הצדיק נוטש את מקומו, ונדמה שבעוד רגע נשמתו תעלה בלהב הקדושה ותינתק מן הגוף כשקולו מתרומם בחדווה באמירת שיר היחוד. בסיומו אמר במתיקות ובמתינות את ספר

דף כז/ב ואסמכתא לא קניא

חוזה "בלי אסמכתא" - מה פשר הדבר?

המעין בשטרות שונים, חוזים וכדומה, הנערכים בין שני צדדים, ימצא ברבים מהם את המשפט: "דלא כאסמכתא, ודלא כטופסי דשטרי". רבים חותמים על שטר זה בלא-דעת מה טומנים הדברים בחובם. במאמר זה נתמקד ב"אסמכתא", ואי"ה בהגיענו למסכת בבא בתרא נתמקד בחלקו השני - "ודלא כטופסי דשטרי".

"אסמכתא" מלשון הסתמכות.

סומך בדעתו שלא יגיע למימוש התחייבותו: בסוגייתנו מבואר כי כל התחייבות שאדם התחייב, אך אנו אומדים בדעתו כי לא גמר בדעתו להתחייב באמת ובתמים - אינה חלה. הדוגמה הרווחת היא הסכם הפרת חוזה - התחייבות כספית של שני צדדים לעיסקה, שאם אחד הצדדים יבטלה הוא ישלם סכום מסויים לצד השני. בשעה שהשניים חותמים הם בטוחים כי לא יבואו לבטלה, שאם לא כן לא היו מבצעים את העיסקה. לפיכך קובעת הגמרא כי התחייבות זו אינה חלה, כי אין בה גמירות דעת מספקת כדי לחייב את החותם. "אסמכתא" - החותם סומך על כך שלעולם לא יבטל את העיסקה.

התחייבות "מעכשיו" - מועילה: עם זאת, לומדי גמרתנו מתוודעים לשני אופנים שבהם יש תוקף להתחייבות הנראית כ"אסמכתא", האחד מבואר בגמרא וזולתו בבעלי התוספות ובר"ן. בעלי התוספות והר"ן כותבים, כי אם המתחייב פירש שהתחייבותו חלה "מעכשיו", ברגע חתימת השטר, ולא רק בעת שיבטל את העיסקה - התחייבותו חלה. כלומר, אם יבטל את העיסקה החוב הכספי לא יוצר בעת הביטול אלא יתברר כי כבר מעת חתימת השטר הוא חייב כסף זה. הרמב"ם (הלכות מכירה פרק י"א הלכה ז') מסביר, כי באופן זה איננו אומדים בדעת המתחייב שלא גמר בדעתו, שהרי הדברים מוחשים לפניו כעת, הוא מתחייב כסף **כעת** וודאי גמר בדעתו, לעומת החותם שיתחייב בעתיד, שהדברים רחוקים ממחשבתו. עם זאת, יש ראשונים הסוברים כי אף התחייבות "מעכשיו" אינה מועילה להוציא מידי "אסמכתא" (עיין ר"ן).

התחייבות בפני בית דין: אפשרות נוספת מבוארת בגמרא עצמה: קניין "אסמכתא" שנעשה בפני בית דין - חל. טעם הדבר, כי במעמד חשוב זה אדם אינו מתחייב לריק ובוודאי גמר בדעתו להתחייב באופן מוחלט (ר"ן, ד"ה "ונמצא").

מאחר שלא הכל סוברים שהתחייבות "מעכשיו" מועילה להוציא מידי "אסמכתא", ומאידך גיסא, חתימת חוזים ושטרות דווקא בפני בית דין מקשה ומכבידה על חיי המסחר, במהלך

צעילוי נשמת

הר"ר **אריה לייב יעקובסון** ז"ל
ב"ר יעקב ז"ל
נלב"ע ל' בחשון תשס"ג
תנצב"ה

הנוצח ע"י חתנו ובתו
הר"ר **אשר ולא** ציגלאוב שיחיו - חיפה

צעילוי נשמת

מרת **דבורה בוטנויזר** ע"ה
ב"ר יששכר אליהו ז"ל נלב"ע כ"ט בחשון תש"ן
ומרת **עליזה פלס** ע"ה
ב"ר שמחה (סאלי) ז"ל נלב"ע כ"ו בחשון תשל"ג
תנצב"ה

הנוצחו ע"י ידידנו ע"ד
הר"ר **עון פלס** ומשפ' שיחיו - בני ברק

צעילוי נשמת

הר"ר **נחמיה פרידר** ז"ל
ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלב"ע כ"ה בחשון תש"ס
תנצב"ה

הנוצח ע"י בניו ידידנו ר' **יהודה פרידר** ה"ו - ר"ג
ור' **ישראל פרידר** ה"ו - גבעת שמואל

הדורות הועלו אפשרויות שונות נוספות לקבע את ההתחייבות הנעשית בדרך "אסמכתא", כדי שאחר כך לא יטען המתחייב כי לא גמר בדעתו.

התחייבות ממון שאינה קשורה לחוזה: אפשרות מעניינת מציע הרמב"ם (שם הלכה י"ח): "כשהיו חכמי ספרד רוצים להקנות באסמכתא, כך היו עושים: קונין מזה שהוא חייב לחבירו מאה דינרין, ואחר שחייב עצמו קונין מבעל חובו שכל זמן שיהיה כך או שיעשה כך הרי החוב מחול לו מעכשיו, ואם לא יהיה או לא יעשה, הריני תובעו בממון שחייב בו עצמו". פשוט ביותר. אדם יכול לומר: "אני חייב לפלוני כך וכך ממון" ובכך הוא מתחייב לו כסף. בעת סיכום השטר, מי שעמד להתחייב "אסמכתא", עשה זאת באופן הבא: הוא הודיע: "אני חייב לפלוני כך וכך ממון". מרגע זה ואילך הוא חייב לו כסף זה בלא כל קשר לעיסקה הנרקמת ביניהם. לאחר מכן היה הצד השני מודיע: "אני מוחל לו על החוב בתנאי שלא יבטל את העיסקה"... אין כאן כל "אסמכתא" מפני שהלה התחייב את הכסף בגמירות דעת לחבירו והבין היטב כי כבר מרגע זה חובו חל.

'הודאה' שהתחייבות נעשתה בפני בית דין: אפשרות נוספת מציע הרמ"א ("שולחן ערוך" חו"מ סימן ר"ז סעיף ט"ו) על בסיס דברי הרמב"ם, אך בפישוט התהליכים: "אם צווה לכתוב בשטר שקנו ממנו בבית דין חשוב, אף על גב דלא קנו, מהני, דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי". כלומר, הן נוכחנו לדעת כי אדם המודה לזולתו שהוא חייב לו כסף, אף על פי שאינו חייב לו - מרגע זה הוא התחייב בעצם הודאתו. מעתה, מדוע שיתחייב כסף? יודה נא הלו: "אני מודה ששטר זה נעשה בפני בית דין". כל האומר זאת יודע כי לאור אמירתו זו מכאן ואילך כל בית דין יחייבו לממש את ה"אסמכתא" כאילו היא נעשתה בפני בית דין, שהרי הוא הודה כך... אין, איפוא, צורך להתחייב ממון, אלא די ש'יודה' כי הקניין נעשה בפני בית דין (סמ"ע שם ס"ק מ"ב).

[יש לציין כי נידונים נוספים כרוכים לאסמכתא שבחזו"ם, כגון: אסמכתא במקום מנהג המדינה; אסמכתא בהתחייבות הדדית של שני הצדדים ועוד].

דף כט/ב-ל/א לאחר ל' יום

למי שייך החלק שהתווסף בחפץ שנמכר?

ראובן מכר עגל לשמעון בהתנייה כי המכירה תחול בעוד זמן מסויים. מכירה זו אפשרית והיא ידועה בכינוייה "קניין לאחר ל" - קניין לאחר שלושים יום. מעשה המכירה על כל פעולותיו מתבצע כעת, וחלותה-קיומה - בעוד זמן.

העגל התפטם: והנה במהלך הימים שבין מעשה המכירה לבין זמן חלותו התחוללו שינויים בגוף העגל אשר התפטם ובגר עד שהיה לשור כרסתני. למי שייכת תוספת זו? האם לקונה או למוכר? אין כל ספק כי המוכר התכוון למכור את כל העגל לקונה, השאלה היא אם אכן יכולה לחול העברת בעלות על תוספת שלא היתה קיימת בעת ביצוע מעשה המכירה, שהרי כלל ידוע הוא כי להלכה "אין אדם מוכר דבר שלא בא לעולם", ומעשה קניין על דבר שלא בא לעולם - אינו חלו!

הפירות גדלו: במקרה דומה, ולכאורה זהה, עולה מדברי החזון איש (דמאי סוף סימן י"ז) כי התוספת שגדלה אינה כלולה במכירה! החזון איש כותב, כי המוכר לחבירו פירות שעל עצו ומתנה עמו שהמכירה תחול בעוד זמן מה, אם הוסיפו הפירות לגדול התוספת הזו שייכת למוכר ולא לקונה! מפני שמעשה המכירה שנעשה לא כלל את התוספת ואינו יכול לחול עליה [החזון איש דן בהפרשת תרומות ומעשרות בפירות מחוברים, שתחול כשיתלשו, ודינה כמעשה קניין לכשייתלש - ראה קידושין סב/א].

מכאן, שכך גם דין הבהמה, שהמוכרה מכאן ולאחר שלושים יום מכר את גופה כפי שהוא ביום המכירה ותוספות שנתווספו בה לאחר מכן עד יום חלות המכירה - אינן כלולות במעשה המכירה ונותרות בבעלות המוכר. הבה נלמד את גמרתנו.

הקדשה לעוד שלושים יום: הגמרא אומרת שכפי שניתן למכור לאחר שלושים יום, כך גם ניתן להקדיש לאחר שלושים יום, כלומר, פעולת ההקדשה נעשית כעת אך היא חלה לאחר שלושים יום [או בכל זמן אחר שקבע המקדיש]. הדברים אומרים דרשני. הן במהלך תקופת הביניים גדלה הפרה, ותוספת זו אינה כלולה בהקדשה! כלומר, לפנינו בהמה שחלקה קדוש וחלקה חולין. לכאורה, לפני שמקריבים אותה לקרבן על בעליה להקדיש גם את חלק החולין שיש לו בה, שהרי אי אפשר להקריב בהמה שחלקה חולין! ברם, אין בנמצא במשנה, בש"ס ובפוסקים כל איזכור לכך שעל המקדיש לעשות כן [ואף אם יאמר כן, יהיה הקרבן פסול משום "נדחה" להקרבה - ראה קידושין ז/א. דין "פשטה"

התהלים מתחילתו ועד סופו כשהוא עומד על מקומו.
השחר הפציע והש"ץ עדיין עומד לפני ה', ופותח בתפילת שחרית כאשר קולו לא נחלש במאומה. אין הוא מפסיק למנוחה אף כמלא נימה ותפילתו נשמעת כקול כינור ערב. הקהל החל לחשוב כי ודאי מלאך ממרומים הוא זה, הרי אין זה בכח בן אנוש לעמוד זמן כה רב בתפילה כה מרוממת, ולהתפלל מכל נדרי ועד שחרית ללא הפסקה.
חלפה תפילת מוסף וגם תפילת מנחה ונעילה כבר תמו. אף אנשי העיירה החזקים ביותר כבר ישבו לנוח קמעה קודם תפילת ערבית, ונדמה לכל הקהל שהנה עוד רגע קט יצטרף אף הש"ץ המיוחד וישב מעט כדי לאגור כח. אולם האיש אינו זז ממקומו והוא ממשיך להתפלל לפני התיבה בשמחה. מבין צלילי תפילתו נשמעת אהבת ה' לעמו, והבשורה "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך" מתנגנת בחלל בית מקדש מעט. בשעה זו נמנו וגמרו כל בני תמו. אין זה אדם אלא מלאך שלוח ממרומים, שהרי אין כח באדם להתפלל את כל תפילות יום הכיפורים ללא הפסקה, ואין ילוד אשה יכול לבצע את מה שראו עיניהם ב"מעט לעת" האחרון.
הגאון בעל ישועות יעקב שהיה נוכח בבית הכנסת סיפר כך: עם תום תפילת ערבית פנה הש"ץ המופלא אל הקהל בברכת "גוט יום טוב" וחותני ניגש אליו והזמינו להבדלה בביתו. האורח הנכבד נענה להזמנה ואף אני הצטרפתי והלכתי לבית חותני כדי לראות כיצד ינהג ה"מלאך" אחר התענית. גם את ההבדלה אמר האורח בהתלהבות אדירה, אך לאחר רגע קט נראה היה שכל הקסם מתפוגג. עם סיום ההבדלה לאחר שטעם מן היין, צנח על הכסא שעמד לידו ואמר: "איני חש בטוב, אנא הביאו משהו כדי שאחזק את לבי".
הנוכחים מהרו להביא דבר מה לאכול וחשבו אל ליבם כי כעת מתברר שאינו מלאך. להפתעתם, האורח דחה בעדינות את הפירות והמגדנות שהובאו אליו, נשא את עיניו הטהורות ואמר: "כדי

אם... נעים... זקנים... בחורי ישיבות... אברכים... מגידי שעורים... עורכי דין... עצמאים... רבים... שוכרים... נהגים... מנהלים... פקידים... מנהלים... סטנבלים... פלמדים... רבנים... ים... זקנים... בחורי ישיבות... אברכים... מגידי שעורים... סוחרים... עצמאים... סופרי... ים... נהגים... מנהלים... פקידים... מנהלים... סטנבלים... רבנים... חל... בחורי ישיבות... אברכים... מגידי שעורים... סוחרים... עצמאים... סופרי... נהגים... מנהלים... פקידים... מנהלים... סטנבלים... רבנים... חל... בחורי ישיבות... אברכים... מגידי שעורים... סוחרים... עצמאים... סופרי... נהגים... מנהלים... פקידים... מנהלים... סטנבלים... רבנים... חל...

"אחד בבוקר, אחד בערב, לפני האוכל!"

גם ד"ר כהן מבני ברק לא מפספס. 2 משניות ביום וכל היום נראה אחרת.

כולם מצטרפים מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

שנאמר שם אינו שייך כאן כי בזמן ההקדש עוד לא היתה התוספת ואין לקדושה על מה להתפשט - ראה באחרונים].
האם לאור זאת עלינו להסיק כי לעולם הקונה זוכה בכל החפץ שקנה, על התוספת שנתווספה בו בתקופת הביניים שבין מעשה המכירה לבין החלתו בפועל, הן אם פירות קנה והן אם בהמה?
ובכן, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (מנחת שלמה חלק א' סימן נ"ה) מבהיר כי עלינו להבדיל בין פרי לבין בהמה - הקונה בהמה מכאן ולאחר שלושים יום זוכה בכלה והקונה פירות מכאן ולאחר שלושים יום אינו זוכה בתוספת.

מה טעם?

יסוד הדברים נעוץ בידיעה חשובה המבוארת בהמשך המסכת ומובאת על ידי המפרשים בסוגייתנו (ראה ר"ן ל/א). בגמרא מבואר כי אדם שאמר: "אמכור שדה זה לפלוני, וכבר מעתה הריני מקדישו להקדש כשאקנונו מידו בחזרה" - הקדשו חל. במקרה זה, לכאורה, הרי הוא מקדיש דבר שלא בא לעולם, כי עוד לא אירעה כלל המכירה לחבירו וודאי שלא הקנייה בעקבותיה. ברם, מאחר שבידו להקדיש את השדה **כעת** עוד בטרם מכירתו לחבירו, אין הקדשתו נחשבת **דבר שלא בא לעולם**, כי כל מעשה שאפשר לעשותו כעת, אינו בכלל "דבר שלא בא לעולם".

מעתה, כאשר נתבונן באדם המוכר בהמה מכאן ולאחר שלושים יום, אין התוספת שבגדילת הפרה נחשבת "דבר שלא בא לעולם", שהרי באפשרותו למכור את הבהמה כעת לקונה באופן מיידי וממילא כל מה שתוסיף הפרה לגדול יהיה שייך לו. לפיכך, גם אם מכרה מכאן ולאחר שלושים יום, אין לפנינו מקרה מכירה של "דבר שלא בא לעולם". אולם, שונה היא הגדרתו של פרי שעל העץ, כיוון שהוא אינו גדל מעצמו אלא יונק מכח העץ את המשך גדילתו, ואת זכות היניקה הרי לא מכר! נמצא, שמכירת התוספת היא מכירת "דבר שלא בא לעולם", כיוון שגם אם ימכור כעת את הפרי ולא יתנה את חלות המכירה בעוד שלושים יום, הרי התוספת לא תהיה שייכת לקונה כי היא לא באה מכח הפרי אלא מכח העץ...

לפיכך, דווקא המוכר בהמה מכאן ולאחר שלושים יום אינו משייר בה חלק לעצמו ולכן גם המקדיש בהמה מכאן ולאחר שלושים יום אינו צריך לשוב ולהקדיש את התוספת שהתווספה בה לפני הקרבתה. אך המוכר פרי על העץ, לא מכר אלא את הפרי הקיים כעת בלא החלקים שיתווספו בו עד חלות המכירה [ועיי"ש במנחת שלמה שדן באריכות בדברי החזו"א לגבי גידולי קרקע לאחר שהביאו שליש].

דף ל/ב וקטנים לעולם מיגלו כיסוי הראש לקטנים

בסימן השני של חלק אורח חיים פוסק הטור כי יש לכסות את הראש וכן כתב השולחן ערוך: "ולא ילך ד' אמות בגילוי הראש". הרמ"א מנמק על אתר: "מפני כבוד השכינה".
המגן אברהם מעיר על הלכה זו (ס"ק ו'): "ובנדרים דף ל' משמע דקטנים דרכם להלך בגילוי הראש...".

מה בין סוגייתנו העוסקת רובה ככולה בהלכות נדרים, לבין כיסוי הראש?

הנודר הנאה מ"שחורי הראש": ובכן במשנתנו מבואר כי אדם הנודר הנאה מקבוצת אנשים שהוא מכנס בכינוי, אסור בהנאה מכל אותם אנשים שכינוי זה הולם להם ביותר, אך אנשים שכינוי אחר הולם יותר - אינם כלולים בנדרו. הדוגמה בה נוקטת המשנה היא אדם שנדר כי לא יהנה מ"שחורי הראש" - הוא אסור בהנאה מאנשים גדולים, אך לא מקטנים, מפני שכל הקטנים אינם מכסים את ראשם ואתם הולם הכינוי "גלויי הראש" (ראה ר"ן ומאיר).

נמצאו למדים כי בתקופת המשנה והתלמוד לא היתה דרכם של ישראל לכסות את ראשי הקטנים.

כיסוי הראש - צניעות: בספרו ארצות החיים (סימן ח, ארץ יהודה ס"ק ד) מסביר המלבי"ם, כי טעם כיסוי הראש הוא משום צניעות, כפי שעולה מדברי הרמב"ם (הלכות דעות פרק ה' הלכה ו'): "**צניעות גדולה נוהגים תלמידי חכמים בעצמן, לא יתבזו ולא יתגלו ראשן ולא גופן**". המלבי"ם מוכיח כי אין כוונת הרמב"ם לתלמידי חכמים בלבד אלא הכל מצווים בכך, ואילו הרמב"ם מתייחס לתלמידי חכמים כי הם בעיקר צריכים להזהר בכך מפני קדושתם. מעתה, מאחר שדיני צניעות אינם נוהגים בקטנים, לפיכך לא נהגו לכסות את ראשם של הקטנים.

להשיב את רוחי חפץ אנכי בגמרא מסכת סוכה". משנתמלא מבוקשו החל ללמוד בחשק רב. "חפצתי לעקוב אחר ההתפתחויות מקרוב, והתחבאתי מתחת למיטה באותו חדר. אולם תרדמה נפלה עלי, ומשהקצתי בבוקר ראיתי שהאורח עומד לסיים את מסכת סוכה ומשסיימה פנה לתפילת שחרית".
"או אז ידעתי" סיים בעל ישועות יעקב, "כי אכן היה זה מלאך". היה זה הרבי **רבי לוי יצחק מברדיטשוב** זי"ע בעל קדושת לוי, בטרם יצא טיבו בעולם ושמו עדיין לא התפרסם בקצווי ארץ.
סיפור זה סיפר האדמו"ר מקלויזנבורג זצוק"ל והוסיף: "מעשה זה קיבלתי איש מפי איש מבעל ישועות יעקב. ומה יש לנו ללמוד ממעשה זה? לא רק על גדולתו וקדושתו של הרבי מברדיטשוב, אלא יכולים אנו ללמוד, שעל אף שתפילתו היו בוקעות רקיעים ונתעלה בתפילותיו ביום הקדוש, מכל מקום במוצאי יום הכיפורים הרגיש עצמו חלוש וזקוק ביותר ללמוד גמרא ותוספות. ליבו לא ניזון מתפילותיו בלבד, והיה חייב לחזק את לבו בלימוד התורה".
אכן, ממעשה זה אנו למדים שמשמעות "כי הם חיינו" פירושו כפשוטו, זהו המזון לחייו של יהודי. נשמתו של יהודי אינה יכולה להסתפק רק בקיום מצוות למזונה, ואף ביום שספק הוא בקיום מצוות חייב הוא ללמוד תורה כדי להחיות את נשמתו. **יתן** השם שנזכה להחיות את נשמתנו בתורה ובמצוות ונזכה לטוב בעולם הזה ובעולם הבא.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. תכתובנו: ת.ד. 471 בני ברק. טקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף כח/א דינא דמלכותא דינא... במוסד שאין לו קצבה
השופט לוט

בפטרבורג היה צנזור, יהודי מומר בשם זוסמן, שהלשין על אלה שהתגוררו בעיר תמורת שוחד. פעם פגש בו רבי יצחק אלחנן ספקטור והוכיחו על כך. כעס הלה: רבי! הלא דינא דמלכותא דינא! **השיב** לו רבי יצחק אלחנן: הנה בתורה נאמר על אודות לוט, בבוא המלאכים להפוך את העיר "ולוט יושב בשער סדום", וכתב רש"י: "אותו היום מינהו שופט עליהם". מה נפקא מינא בכך שבאותו היום מינהו שופט? ברם, בעיר כמו סדום, קשה לאזרח להתגונן ולהתנהל

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
מרן ריש הישיבה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל
הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינם התקשר עכשיו: 3764-3

כיסוי הראש ליראת שמים: עם זאת, המגן אברהם מוסיף: "ומכל מקום נכון לכסות ראשם דתהוי עליהם אימתא דשמיא", כמסופר במסכת שבת (קנו"ב) על אמו של רב נחמן בר יצחק שלאחר ששמעה מחוזי כוכבים שבנה יהיה גנב, כיסתה את ראשו כדי שיראת שמים תחדור ללבו. על אודות הגיל שבו מתחילים לכסות את הראש קיימים מנהגים אחדים.

מנהגם של בני תימן הוא להקדים את לבישת כיסוי הראש ככל האפשר, ורק לתינוקות עד גיל שנה הניחו לישון בלי כיסוי, שמא ישמטו את ה"קרקוש" - כובע גדול שכיסה את כל הראש, כולל הצוואר והעורף - וייחנקו ממנו (שו"ע המקוצר י"ד חלק ב' סימן קס"א ס"ק ז).

יש הנוהגים לחבוש כיפה לקטן מגיל שלש, עת הוא מתעטר בפיאות. האדמו"ר מצאנז זצ"ל, כותב בספרו (שו"ת דברי יציב, ליקוטים והשמטות סימן צ"א), כי מנהג אבותיו היה לכסות את ראש התינוק בעודו מונח בעריסה, אך מנהג העולם להקל שלא להלבישו בכיסוי ראש עד גיל שלש, כי לבישת הכיפה על התלתלים הסבוכים מסורבלת ומעיקה וגם התינוק משליכה מעליו תדירות. מעניין לציין כי בעבר היו מקומות בהם לא הקפידו על כיסוי ראש הילדים ועוד בגיל שבע ושמונה היו הילדים יוצאים לרחוב בגילוי ראש, ומנגד, כבר מגיל חמש התפללו עם טליתות (סיני י עמוד ס"ב).

בסיום המאמר יש להדגיש את דברי הט"ז (סימן ח' ס"ק ב'), כי כיום חובה מעיקר הדין לחבוש כיפה כל העת, גם בעת ישיבה בבית, מפני שמנהג הנכרים להלך בגילוי ראש דווקא, והרי נצטוונו (ויקרא יח/א): "...וְכַמְעָשָׂה אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחַקְתֶּיהֶם לֹא תִלְכּוּ". לפי דבריו ברור שיש לחנך גם את הקטנים, לפחות מגיל חינוך, שיקפידו להלך בכיסוי ראש כדי שלא להזדמות לנכרים [עוד על כיסוי הראש ראה מאורות הדף היומי כרך ז', סנהדרין קא/ב].

בלא שוחד ומתת ממון במקומות המתאימים. כאשר עלה לוט לכסא השופט, בוטל עניין השוחד, שכן למד מאברהם לנהוג בישירות. מאותו רגע אי אפשר היה להתקיים בעיר שכוז. מיד אירעה הפיכה...

דף לא/א כי ביצחק יקרא לך זרע נשמות ישראל באות מאוצר אחר

בגמרא מבואר כי רק בני ישראל מכונים "זרע אברהם". **החיד"א** (מראית העין) מביא בשם סבו כי בדור הפלגה נפרדו הנשמות, ומני אז הנשמות הקדושות באות מאוצר אחר. לפיכך נשמות ישראל באות ממקור אחד ונשמות יתר האומות - ממקור אחר.

דף לא/ב גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות ההגנה של שלוש עשרה שוש?

למה דוקא שלוש עשרה? **כי** חז"ל אמרו שיצר הרע שולט משעת יצירה (בסנהדרין זא/ב). יצר הטוב מגיע רק בגיל מצוות. ומה מגן על האדם עד אז? מצות מילה על שלש עשרה בריתותיה... (ישמח משה). אגב הדברים מעניין לציין כי "מילה" בגמטריה קטנה = 13.

דף לב/א והיית לאב המון גויים

אב המון גויים

רבי קאפיל מלאנקוב היה גדול בתורה אולם לא חפץ לשמש ברבנות, ותחת זאת החזיק בית מרוח שהמה ושקק בשאינם בני ברית. **כאשר** הוצעה לו משרת רב של אמסטרום, סירב וביקר להישאר על מתכונתו, ולבני הקהילה כתב בלשון חדות: מעדיפני להיות אב המון גויים...

דף לב/א התהלך לפני והיה תמים

לעשות רצון ה' בתמימות

ביאר האדמו"ר מסוכטשוב זצ"ל, בעל אבני נזר: **נסיינו** של אברהם אבינו ע"ה היה זה שהיה עליו להמול חרף זאת שעל ידי כך יתבדל מבני דורו ולא יוכל להשפיע עליהם ולקרבם תחת כנפי השכינה. על כך אמר לו הקב"ה: היה תמים; עשה את ציוויי בתמימות בלא חשבונות!

לעילוי נשמת

הר"ר **יעקב לנגה** ז"ל

ב"ר מרדכי ז"ל

נלב"ע כ"ד חשוון תשפ"א

תנצב"ה

לעילוי נשמת

ר' **משה יהודה ברלינר** ז"ל

ב"ר ישראל ז"ל נלב"ע כ"ז בחשוון תשמ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

עולים על רכבת הלימוד

גל אורן לודני BSN

תמונת הספר: **ותן חלקנו** ספר לימוד יומי

חודש ראשון התנסות חינם

קבע עיתים ללימוד < עכשיו > 3029 *

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוזים בסיפוק רוחני עצום!

